

Довідка про діяльність наукової школи

1. **Керівник наукової школи:** кандидат філософських наук, доцент Луценко Олена Анатоліївна

2. **Напрямок наукових досліджень:** гендерні дослідження.

Пріоритетні задачі:

– Фундаментальні дослідження з проблем гендерної теорії в сфері освітньо-виховного процесу і соціальної діяльності.

– Впровадження інноваційної освітньої практики (яка передбачає включення гендерної парадигми в освітній процес) з розробкою відповідної моделі забезпечення.

– Методична підготовка державних службовців регіону до впровадження гендерних підходів в роботу державних установ та органів місцевого самоврядування.

Коллективна науково-дослідницька тема Науково-дослідницького центру гендерної освіти СумДПУ імені А. С. Макаренка – Теоретико-методологічні та методичні основи впровадження гендерного підходу в навчально-виховний процес вищих навчальних закладів. Номер державної реєстрації: 0114U05223

3. **Досліджувані проблеми.**

- розвиток гендерної теорії в дослідженні історичних аспектів навчально-виховного процесу з урахуванням фактору статі;

- впровадження інноваційної освітньої практики (яка передбачає включення гендерної парадигми в освітній процес) з розробкою відповідної моделі забезпечення;

- розробка і впровадження метода гендерного аналізу соціокультурних процесів в національну систему вищої освіти;

- розробка проектної моделі та рекомендацій для студентів по здійсненню гендерної експертизи соціальних проектів, підручників та навчальних текстів, а також для викладачів ВНЗ по здійсненню гендерної експертизи робочих програм;

- підготовка освітян, соціальних працівників і державних службовців регіону до фахової діяльності з урахуванням гендерного чинника, рівня їх поінформованості з питань запровадження міжнародних стандартів з гендерної політики в український соціум;

4. **Головні здобутки наукової школи.**

- розроблено методологічні та теоретичні засади гендерного підходу до дослідження проблем соціостатевого виховання дітей в історико-педагогічному аспекті;

- виявлено та схарактеризовано основні закономірності процесу

соціостатевого виховання сукупністю різних соціокультурних чинників, а саме гендерною стратифікацією, гендерними стереотипами, релігією і віруваннями народу, партійною ідеологією і запитами суспільства;

- схарактеризовано з позиції гендерного підходу досвід статево-рольового виховання дітей у межах виховних напрямів засобами спеціально підібраних методів і форм в українській селянській родині; у середніх навчальних закладах радянської України в 1940-1950-х рр., жіночій гімназійній освіті Північного Сходу України в другій половині XIX - на початку XX століття

- розроблено, науково обґрунтовано та експериментально перевірено організаційно-педагогічні умови та методику реалізації гендерного виховання учнів молодшого шкільного віку;

- схарактеризовано засоби формування гендерної чутливості соціального працівника в контексті фахової підготовки майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності. Удосконалено методику гендерного аналізу у соціальній роботі з клієнтами за допомогою якої висвітлено засоби і форми протидії домашньому насильству, особливості врахування гендерних аспектів у соціальній роботі з сім'єю.

- уточнено і конкретизовано з позиції гендерного підходу сутність поняття гендерного аналізу в культурі, розкрито гендерні аспекти культурних феноменів статі.

Результати діяльності. За результатами досліджень аспірантів успішно захищено 4 кандидатських дисертацій зі спеціальності 13.00.07 – теорія і методика виховання та спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки та низка магістерських робіт зі спеціальностей «Соціальна педагогіка» та «Соціальна робота» підготовлено 1 монографію, 1 навчальний посібник, 6 навчально-методичних посібників, 2 методичних рекомендацій і навчально-методичних комплекси; прийнято участь у роботі всеукраїнських та міжнародних конференцій і форумів.

Практичне значення одержаних результатів фундаментальних досліджень полягає в розкритті нових можливостей удосконалення і гармонійного поєднання традиційних та інноваційних форм соціалізації сучасної учнівської молоді в питаннях, пов'язаних з вихованням соціальної статі на засадах гендерної рівності та міжнародних освітніх стандартів. Результати включено до змісту навчальних і навчально-методичних посібників, методичних рекомендацій до навчальних курсів «Гендерна педагогіка», «Гендерна соціологія», «Теорія та історія соціального виховання» тощо (розроблено 10 курсів).

5. Перелік підготовлених у науковій школі докторів і кандидатів наук (із місця роботи і посади на даний час).

Павлущенко Н.М., доцент кафедри дошкільної і початкової освіти, кандидатська дисертація на тему «Гендерне виховання дітей молодшого шкільного віку» за спеціальністю 13.00.07 – теорія і методика виховання. Захист: травень 2011 р. Період керівництва – 2006-2011 рр.

Кирилюк Г.В., доцент кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності, кандидатська дисертація на тему «Соціостатеве виховання дітей на традиціях українського народу (на прикладі української селянської сім'ї кн. XVIII – XIX століття)» за спеціальністю 13.00.01 загальна педагогіка та історія педагогіки. Захист: грудень 2014р. Період керівництва – 2011-2014 рр.

Гончаренко О.В., викладач кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності, кандидатська дисертація на тему «Статеворольове виховання учнів у середніх навчальних закладах України (1940-1950-ті роки)» за спеціальністю 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки. Захист: березень 2016 р; Період керівництва – 2008-2016 рр.

Клочко О.М., викладач кафедри професійної освіти та менеджменту Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, кандидатська дисертація на тему «Розвиток жіночої гімназійної освіти Північного Сходу України в другій половині XIX – на початку XX століття» за спеціальністю 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки. Захист: листопад 2018 р; Період керівництва – 2014-2017 рр.

6. *Перспективи роботи наукової школи.*

Передбачається здійснення наукових досліджень у напрямку «Гендерний аналіз і гендерна експертиза як підхід і метод у соціокультурному просторі громади».

1. Обґрунтувати доцільність і актуальність соціальної роботи на основі урахування фактору статі (підготовка і видання навчально-методичного посібника «Гендерно-чутлива соціальна робота»).

2. Узагальнити досвід організації та проведення історико-педагогічних досліджень крізь призму гендерного підходу (підготовка і видання колективної монографії «Гендерна парадигма в дослідженнях педагогічного спрямування: історико-культурний вимір»)

3. Теоретично обґрунтувати, розробити та перевірити ефективність методики гендерного аналізу і гендерної експертизи освітнього процесу у ЗВО педагогічного спрямування (підготовка і видання колективної монографії «Гендерний аналіз та гендерна експертиза в навчальному процесі (теорія і практика роботи вищого навчального закладу»).

Подальші перспективи полягають в удосконаленні моделі гендерного аналізу і гендерної експертизи робочого процесу, зокрема гендерної експертизи соціальних проектів, робочих програм, соціальної реклами, та розробці питань, пов'язаних з вивченням специфіки становлення і розвитку жіночої освіти в історико-культурному контексті.

18.12.2020 р.

Луценко О. А.